

Risa eller Risen - båda namnen används - låg vackert på kullen väster om kvarndammen i Kråke. Det har gamla anor och finns med redan i 1730 års husförhörslängd. Då heter torpet Berg, som sextio år senare blir Berget. År 1861 står det första gången "Berget el I. Riga" och det är alltså ingen tvekan om att samma ställe avses. Egentligen var nog Risa eller Risen den gängse benämningen sedan långt tillbaka. Sålunda skrivs i ett sockenstämmoprotokoll 1827 "Nils och Stina i Risen" .

När längden börjar 1730, står Stephan med hustrun Ingeborg skrivna i Berg. Båda är strukna och tycks ha lämnat torpet före 1744; några uppgifter om dem finns inte. Dock är det ganska troligt, att Stephan och Ingeborg kommit till Berg från Tingslätt. I samma längd finner man nämligen där "sold. " Stephan med hustrun Ingeborg - mer än ett par med den här namnkombinationen lär det knappast ha funnits samtidigt i socknen. Stephan var dessutom ett ovanligt namn.

Stephan och Ingeborg följs av ett troligen nygift ungt par, Jonas och Kirstin.

I senare längder framgår, att Jonas heter Christiansson och Kirstin Svensdotter. Åtta pojkar föds i stugan; det är arton år mellan den äldste och den yngste. Den förstfödde blev dock bara åtta månader, men de andra sju tycks ha fått leva och nå vuxen ålder, vilket nog inte var så vanligt. Barnadödligheten var hög.

Jonas och hans familj bor inte ensamma i Berg. Åtminstone står också några "inhyses" skrivna på stället, men om de verkligen bodde där, är förstas inte helt säkert. Inhyses änkan Maja Samueldotter och hennes båda vuxna barn tycks t.ex.

bo i Rosendal. Fast oklart är det!

Jonas Christiansson dog 1773 av rödsot - det var tydligen en epidemi - och Kirstin eller Kerstin, som det också står, blev ensam med de tre yngsta pojkarna. Den näst yngste, Petter, gifte sig 1781 med Stina Petersdotter och övertog då torpet. Modern dog - när har inte kunnat utrönas - och syskonen flyttade, men Petter och Stina och deras fyra barn blev ändå inte ensamma i Berg. Omkring 1790 flyttade nämligen den avskedade soldaten Sven Malmberg och hans hustru Catharina Nilsson hit från Tingslätt, som han tjänat för i nära fyrtio år. Sedan Catharina dött 1797, flyttade Malmberg snart till N. Sandsjö och Petter och hans familj tycks bli de enda, som bor i Berg.

Petter och Stina blev inte så gamla; de dog 1806 och 1808 och blev 48 resp. 52 år. De tre barnen - den ena tvillingflickan hade bara blivit tre år - hade för- stås lämnat hemmet i 17-18-årsåldern. Ny brukare i Berg blev Nils Andersson, också han gift med en Stina Petersdotter. De och de fyra barnen kom 1809 från Komstad Nilsgård, där Nils står som brukare av en tredjedel. Tidigare hade de bott några år i Högaholmen under Sävsjö Mellangård.

Det gick inte så bra för Nils. Redan i nästa längd, som börjar 1811, står han som "utfattig" och det står också "Säfsjö Torp Berget brukas af Säfsjö Västregl" . I följande längd, 1817, står Nils och Stina som inhyses och Berget "brukas till gården. År 1827 flyttade de till Björkholmen i Komstad, där det blev lika fattigt. Innan de flyttade, hade de dock en tid på sockenstämmans uppdrag hand om den föräldralösa Karin Jonasdatter från Källåsen. Men sedan tyckte stämman, att flickan inte lärde sig tillräckligt mycket hos "Nils och Stina i Risen" , varför den då 10-åriga Karin i stället "auktionerades" bort till den minstbjudande. (Se Källåsen.)

Nytt folk i Berget blev det tämligen nygifta paret Sven Ljungblad och Lena Petersdotter, som kom från Sävsjö Södergård, där de varit dräng och piga. En spädd dotter hade Sven och Lena; två söner föddes i Berget men fick inte leva. Det tycks ha varit gott om sorger och bekymmer i den lilla familjen – Sven var enligt husförhörslängdens noteringar "vanför i högra handen" och kunde förmodligen inte uträtta så mycket.

Samtidigt som Ljungblads, alltså 1827, flyttade också den gamla änkan Lena Andersdotter till Berget från Tingslätt. Inte heller för henne var livet så lätt – år 1831 hamnade hon i "Fattigstugan" och "har fattigmedel" .

Ljungblads flyttade 1834 till Björkholmen, där gamle Nils Andersson just avlidit. De följdes i Berget av Anders Petersson, som med hustrun Stina Johansdotter och tre små barn närmast kom från Svinaku11en/Grönsku11 i Mossaryd. En dotter föddes "på sladden" i berget – modern var då 46 år gammal. Snart står Anders Petersson som torpare och det är tydligen slut med "brukandet till gården" .

Anders Petersson stannade i Berget och fick under sina sista arbetsår uppleva, att torpet någon gång mellan 1856 och 1860 upphöjs till "3/8 Berget" , som ägs av "Johan Johannisson i Skrifvareg" . Anders blev förstas arrendator. Fast det blev inte så länge. Våren 1857 gifte sig de båda döttrarna den ende sonen hade dött i lungsjuka 1854 bara 22 år gammal – och de båda mågarna övertog arrendet och står som brukare av 3/16 vardera. Anders, som blivit änkring 1849, står sedan som inhyses till sin död 1866. Han hade då i några år stått som "värkbruten oförm. t. arbete" .

Nu dyker namnet Risa upp första gången. I 1861-65 års längd står nämligen "3/8 Berget el1. Risa" . Ägaren Johannesson har nu tagit efternamnet Törnqvist.

Anders Peterssons yngre dotter, Maria, hade gift sig med Anders Ströberg från Hylletofta. De lämnade Berget/Risa redan 1862 och flyttade till Sävsjö Mellangård och står där som "boende" . Så småningom blev Ströbergs samhällsbor och Anders byggde ett hus vid Sandsjövägen, nuv. nr 20, som han kallade Mariero efter hustrun.

Sedan Ströbergs flyttat, blev Anders Peterssong äldre dotters man Carl Otto Petersson arrendator på hela "3/8 Berg eller Risa". Han var son till Peter Petersson Löfgren på Nyku11en/Lövabo och kom närmast från en drängtjänst i Mossaryds Södergård.

Kanske gick det någorlunda bra för Carl Otto och Lena Lisa de första åren, men sedan blev det mest elände. Efter omkring tio år står familjen som "Inh. på Roten" , Lena Lisa är "lam i halfva kroppen" , en liten dotter dör i mässling. Nyårsdagen 1870 dör Carl Otto av "wattusot" bara fyrtio år gammal – och tio dagar senare föder Lena Lisa det sjätte barnet. Både hon och de fem barnen – den äldsta var drygt tolv år - hamnade förstas på fattighuset. Nog var livet hårt ibland.

Kanske hade Carl Otto varit sjuklig en längre tid - redan som barn står han under en period som "Sjuklig, ofärdig". I varje fall noteras en ny arrendator redan år 1868, den nygifte Frans Gustaf Carlsson, som ursprungligen kom från Björkö. Efter två år flyttade dock det unga paret, som begåvats med en son i Risen, till Sävsjö Västragård, där han blev ägare.

Nästa arrendator blev Johan Peter Carlsson, som med hustrun Anna Sofia Johannes— dotter och fyra barn 1872 närmast kom från Vallsjö, men som tidigare ägt och brukat 1/8 Kornstad Nilsgård. Familjen utökas snart med ännu en dotter. Mellan åren 1885 och 1893 tycks två familjer bo i Risen. Johan Carlssons äldste son, Henning, gifter sig nämligen 1885 och står sedan som "boende" tillsammans med hustrun Karolina och de fem barn, som föddes, innan familjen 1899 flyttade till 1/4 Mossaryd Mellangård. Där blev han arrendator hos den yngre brodern Anders Johan Edward Johansson, som 1897 gift sig till gården.

Johan Peter Carlsson hade redan 1893 flyttat tillbaka till Komstad Nilsgård, där han åter står som ägare till en åttondel.

Sedan Henning Johansson med familj flyttat 1899, tycks ingen ha bott i Risen. Enligt uppgift vid torpskyltningen 1985 flyttades stugan strax efter att den blivit tom och återuppfördes som nuv. Eksjöhovgårdsv. 9. Den ska ha haft två lägenheter på två rum på var sin sida om ett gemensamt kök i mitten.

Ägare till Risen blev omkring 1900 gästgivaren i Komstad, Johannes Malkom Svensson. Efter hans död 1914 står sönerna Oskar och Karl som ägare till hälften vardera. År 1926 sålde de Risa till mjölnaren Fredrik Andersson i Kråkefors, som snart uppförde en stor ladugård strax ovanför kvarnen.

År 1917-18 hade ett nytt bostadshus byggts, också det i backen ovanför kvarnen men på Kråkefors-sidan och familjen Andersson hade flyttat dit. I den längd, som börjar 1942, har beteckningen på huset ändrats från Kråkefors till "Sävsjö säteri 4 (Risa)" och Risa blir det i fortsättningen.

Fredrik Andersson hade avlidit 1935, men hustrun Agnes och tre av sönerna bodde kvar. År 1949 såldes Risa till Henrik Blom, som med hustrun Karin och två små barn flyttade hit från Fröderyd. Agnes Andersson och sonen Allan bodde kvar som hyresgäster några år — de båda andra sönerna hade lämnat hemmet — men flyttade sedan tillbaka till den lilla stugan vid dammen, där mjölnarfamiljen tidigare bott.

Henrik och Karin Blom flyttade in till samhället 1973 — barnen var sedan länge utflugna. Nya ägare blev Erik och Karin Johansson, som någon gång kring 1985 i sin tur överlät till sonen Sven Olof Eriksson, som ännu tillsammans med hustrun Gunnel bor i den moderniserade och välhållna villan - som inte har några som helst likheter med den lilla torpstuga, som en gång låg lite längre upp i backen.

<u>T. Berg - Berget - Risa - Risen</u>		<u>Sävsjö Kistegård - Sävsjö Säteri</u>	
Br. Stephan			
h. Ingeborg			
Br. Jonas Christiansson	född 1718 i Ljunga		
h. Kerstin Svendsdr	" 1715		
s. Sven	" 1743 i Ljunga	död 1744	
s. Johan	" 1745 " "		
s. Sven	" 1747 " "		
s. Carl	" 1749 " "		
s. Christian	" 1752 " "		
s. Anders	" 1755 " "		
s. Petter	" 1758 " "	se nedan	
s. Eric	" 1761 " "		
Änk. Maja Samuelsdtr	född 1687		
s. Johan	" 1718		
d. Annica	" 1728		
Br. Petter Jonasson	född 1758 i Ljunga		
h. Stina Petersdtr	" 1756		
s. Johannes	" 1785 i Ljunga	1807 t. Sandsjö	
d. Lisa Stina	" 1789 " "	1806 t. Femtinge Norregd	
d. Britta Maria	" 1793 " "	död 1796	
d. Mertha			
Avsk.sold. Sven Malmberg	född 1722		
h. Catharina Nilsdtr	" 1725		
Br. Nils Andersson	född 1761		
h. Stina Petersdtr	" 1766		
s. Johannes	" 1795	1810 t. Björkö	
s. Petter	" 1798	1813 t. Sandsjö	
d. Stina Maja	" 1802 i Ljunga	1817 t. Källäng	
d. Greta Charlotta	" 1806 " "	1821 t. Mossaryd Backegd	
s. Anders Magnus	" 1809 " "	1826 t. Källäng	

Sven Ljungblad	född 1788	i Ljunga	
h. Lena Petersdtr	" 1793	" Nässjö	
d. Lisa Beata	" 1826	" Ljunga	
s. Johannes Magnus	" 1829	" "	död 1831
s. Carl Anders	" 1832	" "	död 1833
Änk. Lena Andersdtr	född 1753		
Arr. Anders Petersson	född 1799	i Malmbäck	
h. Stina Johansdtr	" 1792		
d. Anna Catharina	" 1822	i Vallsjö	1845 t. Almesåkra
d. Lena Lisa	" 1829	" Ljunga	se nedan
s. Pehr Johan	" 1832	" "	död 1854
d. Johanna Maria	" 1838	" "	se nedan
Arr. Carl Otto Petersson	född 1829	i Ljunga	
h. Lena Lisa Andersdtr	" 1829	" "	
d. Augusta Sofia	" 1857	" "	
s. Anders Johan	" 1860	" "	
s. Gustaf Adolf	" 1862	" "	
s. Claes Algot	" 1864	" "	
d. Hedda Christina	" 1866	" "	död 1869
d. Anna Christina	" 1870	" "	
Arr. Anders Magnus Svensson Ströberg	född 1832	i Hylletofta	
h. Johanna Maria Andersdtr	" 1838	" Ljunga	
d. Anna Alfrida	" 1860	" "	
Arr. Frans Gustaf Carlsson	född 1844	i Björkö	
h. Emma Gustafsdtr	" 1844	" Vetlanda	
s. Carl Gustaf Ferdinand	" 1869	" Ljunga	
Arr. Johan Peter Carlsson	född 1833	i Sandsjö	
h. Anna Sofia Johannesdtr	" 1831	" Ljunga	
s. Carl August Henning	" 1858	" Vallsjö	se nedan
d. Emma Elisa	" 1859	" Ljunga	1886 t. Värnamo
s. Anders Johan Edward	" 1863	" "	1895 t. Mossaryd Mellangd
d. Augusta Margareta Jenny	" 1866	" "	
d. Anna Dorothea Annette	" 1873	" "	död 1898
Carl August Henning Johansson	född 1858	i Vallsjö	
h. Karolina Elise Andersdtr	" 1861	" Bringetofta	
d. Alma Elisabeth	" 1886	" Ljunga	
s. Ivan Hjalmar	" 1888	" "	
s. Albert Melcher	" 1891	" "	
s. Karl Herman	" 1892	" "	
d. Elsa Karolina Gunhild	" 1898	" "	
Änk. Agnes Andersson, f.Persson	född 1876	i Hjortsberga	
s. Gustaf Folke Hilding	" 1906	" "	
s. Karl Göte	" 1910	" Ljunga	
s. Allan Fredrik	" 1918	" "	
H.äg. Karl Johan Henrik Blom	född 1900	i Hultsjö	
h. Karin Linnéa Elisabeth Karlsson	född 1912	i Skepperstad	
d. Monika Birgit Elisabet	född 1940	i Skepperstad	1959 t. Bodafors
s. John Arne Henry	" 1943	" Vetlanda	1968 t. Vallsjö